Spolufinancováno Evropskou unií

Závěrečná zpráva z realizace poradenského programu Vítkovska (Budišov nad Budišovkou)

Poradenský program 4

Základy politiky sociálního a dostupného bydlení

Tento materiál vznikl v rámci realizace projektu „Rozvoj systémů pro sociální začleňování“ r. č. projektu CZ.03.02.02/00/22_004/0000366.

Agentura pro sociální začleňování

Obsah

ČÁST 1 ..... **3**

INFORMACE O NASTAVENÍ PORADENSKÉHO PROGRAMU A LOKALITĚ, NA NÍŽ JE PROGRAM ZACÍLEN **3**

Období realizace 3
Základní údaje o lokalitě 3
Anotace programu 3
Východiska výběru poradenského programu a základní popis problémů a jejich příčin, které má program za cíl řešit 4
Cíle poradenského programu 5
Předpokládaný harmonogram realizace 5
Popis výstupů programu 8
Popis výchozího stavu lokality v kontextu plnění kritérií sociálního začleňování 8

ČÁST 2 ..... **10**

PRŮBĚH REALIZACE PORADENSKÉHO PROGRAMU **10**

..... **14**

ČÁST 3 ..... **14**

VYHODNOCENÍ PORADENSKÉHO PROGRAMU **14**

Vyhodnocení plnění kritérií sociálního začleňování 14
Vyhodnocení naplnění výstupů a cílů programu 16
Vyhodnocení a shrnutí celkového přínosu programu na lokalitu, dle závěrečného posouzení naplňování kritérií sociálního začleňování daného programu 17
Další možný plán spolupráce 18
Seznam zkratek 19

ČÁST 1

INFORMACE O NASTAVENÍ PORADENSKÉHO PROGRAMU A LOKALITĚ, NA NÍŽ JE PROGRAM ZACÍLEN

Období realizace

Květen 2023 až srpen 2024

Základní údaje o lokalitě

Město Vítkov, město Budišov nad Budišovkou a obec Čermná ve Slezsku se nacházejí na hranici Moravskoslezského a Olomouckého kraje. Částečně sousedí s Vojenským újezdem Libavá.

Vítkov je městem s rozšířenou působností a zároveň centrem oblasti, kam dojíždějí za prací mnozí z obyvatel Budišova nad Budišovkou i Čermné ve Slezsku. Hodnota indexu sociálního vyloučení byl za rok 2021 byla v jednotlivých obcích – Vítkov 17 bodů, Budišov nad Budišovkou 23 bodů a Čermná ve Slezsku 15 bodů.

Anotace programu

Program reaguje na problém nedostupnosti bydlení, přičemž osoby sociálně vyloučené nebo sociálním vyloučením ohrožené, jsou tímto problémem výrazně ovlivněny. Zásadním problémem jsou nerovnosti v přístupu ke standardnímu stabilnímu bydlení pro osoby se ztíženým přístupem na trh s bydlením. V rámci mapování potřeb OSZ ve spolupráci s ÚC program identifikuje místní bariéry na trhu s bydlením, analyzuje a popisuje bytovou nouzi tak, aby podpora byla směřována efektivně a bránila vzniku sociálního vyloučení a prohlubování krize v bydlení, a dále popisuje cílové skupiny, které jsou vyčleňovány z trhu s bydlením. OSZ ve spolupráci s ÚC vytvoří základní systém podpory v oblasti bydlení ohroženým skupinám obyvatel, který bude obsahovat opatření směřující k vytvoření systému, ale také nastavení preventivních opatření ztráty bydlení. Dále OSZ přinese inspiraci z různých způsobů designu programů v bydlení, které budou určeny pro CS.

Východiska výběru poradenského programu a základní popis problémů a jejich příčin, které má program za cíl řešit

Problematika bydlení je akcentována od začátku spolupráce s Agenturou a je obsažena ve strategických dokumentech obcí. Hlavními problémy, které významně ovlivňují oblast bydlení v lokalitě je obchod s chudobou, vysoká míra migrace a s tím související vysoký počet osob ohrožených sociálním vyloučením či sociálně vyloučených.
Na základě dalších jednání a s ohledem na potřeby území (přetrvávající problémy s bytovou nouzi, rizikem ztráty bydlení u cílových skupin, či bydlení v nevyhovujícím bydlení (existence ubytoven v území), tzv. obchodem s chudobou) byl vybrán poradenský program č. 4 Základy politiky sociálního a dostupného bydlení.
Jako prioritní témata poradenského programu byly definovány:
- Podpora při realizaci prevence ztráty bydlení – příprava na zákon o podpoře v bydlení především v souvislosti s realizací kontaktního místa pro bydlení.
- Implementace nástrojů – Asistenti prevence kriminality, Domovník – preventista – sdílení dobré praxe, případná příprava využití nástroje.
- Realizace šetření – např. nevyužívání startovacích bytů + doplnění zadání sondy dle bližší diskuse.
- Možnosti realizace komunitní práce a jejího propojení na problematiku bydlení.
- Mapování osob v bytové nouzi – vytvoření funkčního nástroje.
- Mapování dluhového zatížení domácností v souvislosti s prevencí ztráty bydlení – případné nastavení nástroje a komunikačních toků.
- Zmapování funkčnosti Koncepce bydlení, případné potřeby revize.
- Mapování a předávání informací k dotačním příležitostem v rámci podpory dostupného nájemního bydlení v obci.

Také z Plánu sociálního začleňování – Města Vítkov, Budišov nad Budišovkou a Čermná ve Slezsku 2021–2027 vyplývá: Na Vítkovsku je oblast bydlení dlouhodobě řešeným tématem, kdy se zástupci obce potýkající s řešením tzv. obchodu s chudobou a v obcích v minulosti vznikaly ubytovny soukromých pronajímatelů. Zástupci obcí mají zájem o komunikaci se soukromými pronajímateli, nicméně ne vždy je to zaručené úspěchem. V důsledku toho se CS v rámci oblasti bydlení potýká jednak s nízkými kompetencemi při hledání bydlení, ale potíže jsou shledávány i v případě, kdy si má CS bydlení udržet. Zároveň se CS potýká s nedostatkem financí na zajištění bydlení. Příčinou je špatné hospodaření s financemi či nesplnění podmínek pro přidělování bytů z důvodu dluhů CS vůči městu nebo CS není schopna na kauci naspořit z důvodu nízkých příjmů. Zároveň se CS potýká s tím, že řeší celou řadu problémů a dochází k jejich kumulaci. S problematikou bydlení souvisí také to, že nabídka městských bytů neodpovídá poptávce a kapacity standardního a sociálního bydlení nejsou obecně dostatečné. Výše uvedené příčiny pak mohou mít dle pracovní skupiny za následek zvýšení podílu lidí bez domova, či se stěhovávání rodin, až vznik sociálně vyloučených lokalit. Nedostatek financí na bydlení mohou zapříčinit také vzrůstající dluhy za bydlení, které nebudou spláceny.
Také z Plánu sociálního začleňování – Města Vítkov, Budišov nad Budišovkou a Čermná ve Slezsku 2021–2027 byl definován jádrový problém v oblasti bydlení jako Snížená dostupnost standardního bydlení pro nízkopříjmové domácnosti. Mezi dílčími problémy jsou pak z hlediska cílové skupiny definovány nízké kompetence CS při hledání a udržení bydlení, nedostatek financí pro zajištění bydlení (není možné našetřit finanční prostředky na kauce), či, že CS není schopna dodržovat pravidla v bytech. Z pohledu majitelů aktiv se jedná o nedostatek kapacit sociálního a standardního bydlení a fakt, že na trhu s nájemním bydlení je pro ohrožené skupiny obyvatel dostupné pouze nedůstojné bydlení (v rámci obchodu s chudobou).

Cíle poradenského programu

Dlouhodobý cíl 1: Posílit nástroje bytové politiky místních samospráv /mimo obec Čermná

Specifický cíl 1.1: Do konce roku 2024 podpořit aktualizaci a implementaci koncepčních materiálů zapojených obcích v oblasti bydlení
Specifický cíl 1.2: Do konce roku 2023 zjistit aktuální rozsah cílových skupin osob v bytové nouzi nebo bytovou nouzí ohrožených v ORP Vítkov

Dlouhodobý cíl 2: Zajistit rozvoj systémů prevence ztráty bydlení ve spolupracujících obcích /mimo obec Čermná

Specifický cíl 2.1: Do poloviny roku 2024 pomoci metodicky ukotvit preventivní opatření zabraňujících zhoršování socioekonomické situace domácností v bytovém fondu obcí
Specifický cíl 2.2: Do poloviny roku 2024 systémově nastavit spolupráce mezi jednotlivými aktéry v území
Specifický cíl 2.3: Do konce roku 2023 vyhodnotit možnosti využití dostupných / možných nástrojů sociálního začleňování v oblasti bydlení (domovníci, APK, komunitní práce) (Pouze pro město Vítkov)

Dlouhodobý cíl 3: Navýšit potenciál bytového fondu k rozvoji dostupného bydlení

Specifický cíl 3.1: Během roku 2023 a první poloviny roku 2024 pomoci s hledáním zdrojů pro rozvoj dostupného bydlení v kontextu dotačních výzev

Předpokládaný harmonogram realizace

Harmonogram poradenského programu byl rozdělen do mezi sebe se prolínající tři fáze: analytickou (květen–prosinec 2023), realizační (srpen 2023–prosinec 2024), závěrečné (červenec–prosinec 2024).
Harmonogram poradenského programu lze rozdělit do tří fází:

- **Analytická** (červen–prosinec 2023);
- **Realizační** (srpen 2023–prosinec 2024);
- **Závěrečná** (červenec–prosinec 2024).

Poradenský program byl rozdělen do třech hlavních oblastí dle stanovených cílů programu. U každé oblasti byla při zahájení PP uvedena navržena forma/metoda, kterou ji plánujeme naplnit. Složení tematických pracovních skupin bylo předmětem domluvy.
Popis programu byl orientační, bylo přihlíženo ke kapacitám a potřebám místních aktérů i potřebných expertů z ASZ.

Oblast: Koncepce bydlení Tato oblast je považována za prioritní a navazují na ni ostatní oblasti podpory. Koncepce bydlení je velice silně spjata s politickým rozhodnutím, tudíž je nezbytné pro její úspěšné schválení, mít během celého procesu politickou podporu.			
Forma/metoda	Agenda/účel	Odpovědnost	Fáze
Analýza	• Podkladová analýza pro tvorbu koncepce bydlení (kvantitativní i kvalitativní data)	ASZ	Analytická
Pracovní skupina A	• Přenos místní terénní znalosti do rozvahové části koncepce – silné a slabé stránky současného nastavení systému • Tvorba strategické / návrhové části	Vítkov, Budišov	Realizační
	• Facilitace, odborná podpora	ASZ	Realizační
	• Vyhodnocení dosavadní práce na koncepčních dokumentech • Tvorba akčních plánů	Vítkov, Budišov, ASZ	Závěrečná
Rozhodovací tým	• Tvorba závazných rozhodnutí směřující k úspěšným aktualizací koncepcí (např. způsobu jejího zpracování, gestora koncepce, časového plánu)	Vítkov, Budišov (politická reprezentace)	Realizační
Vzdělávací aktivity	• Workshopy na konkrétní témata v oblasti bydlení • Fórum sociálního začleňování (2024) • Konference, Platformy	ASZ	Realizační
Exkurze	• Zprostředkování praxe jiné obce (podobně velká obec a situace)	ASZ	Realizační

Oblast: Rozvoj prevence ztráty bydlení			
Forma/metoda	Agenda/účel	Odpovědnost	Fáze
Analýza	▪ Popis systému prevence ztráty bydlení pro účely metodického ukotvení ▪ Identifikace potenciálu k rozvoji	ASZ	Analytická
	▪ Evaluace realizovaných opatření	ASZ	Závěrečná
Pracovní skupina A	▪ Seznámení se podněty vzešlými z analýzy a jejich možná implementace	Město, ASZ	Realizační

	▪ Metodické ukotvení spolupráce aktérů v území a procesů prevence ztráty bydlení	Město, ASZ	
	▪ Udržitelnost a vyhodnocování zavedených opatření	Město, ASZ	Závěrečná
Workshop	▪ Problematika řešení sousedských stížností (říjen 2023) ▪ Sociální práce v bydlení (září 2023) ▪ Kontaktní místo pro bydlení (srpen 2023) ▪ Zákon o podpoře v bydlení (červen 2023) ▪ Garantované bydlení (leden 2024) ▪ Základy místní (nejen) obecní solidarity pro osoby v bytové nouzi (srpen 2023) ▪ Domovnictví (bude upřesněno) ▪ Komunitní práce a bydlení (bude upřesněno)	ASZ	Realizační
Exkurze	▪ Zprostředkování dobré praxe	ASZ	Realizační

Oblast: Navyšování fondu dostupného bydlení			
Forma/metoda	Agenda/účel	Odpovědnost	Fáze
Analýza	▪ Přehled investičních záměrů obce a identifikace vhodných dotačních příležitostí	ASZ	Analytická
Pracovní skupina B / individuální konzultace	▪ Informování o připravovaných dotačních titulech ▪ Podpora při přípravě projektu rekonstrukce bytů	Vítkov, Budišov, Čermná, ASZ	Realizační
	▪ Zprostředkování zpětné vazby od obce k ministerstvu	Vítkov, Budišov, Čermná	Závěrečná
Vzdělávání	▪ Problematika řešení sousedských stížností (říjen 2023) ▪ Sociální práce v bydlení (září 2023) ▪ Kontaktní místo pro bydlení (srpen 2023) ▪ Zákon o podpoře v bydlení (srpen 2023)	ASZ	Realizační

	▪ Garantované bydlení (leden 2024) ▪ Základy místní (nejen) obecní solidarity pro osoby v bytové nouzi (srpen 2023)		

Popis výstupů programu

- Analytický podklad pro koncepci bydlení
- Vyhodnocení stávající koncepce bydlení ze strany ASZ a aktérů
- Navržení zadání pro aktualizaci koncepce bydlení
- Metodické ukotvení spolupráce aktérů v území a procesů prevence ztráty bydlení prostřednictvím dohody v pracovní skupině

Popis výchozího stavu lokality v kontextu plnění kritérií sociálního začleňování

Název kritéria: Bytový fond je využíván pro řešení sociálního vyloučení	
Ukazatel	**Popis výchozí situace v lokalitě**
Obec umožňuje přidělení obecního bytu domácnostem ze zranitelných cílových skupin (zejm. požadavky související se zadlužením).	NE, Pravidla pro přidělení obecního bytu vykazují prvky diskriminace a vysokoprahovosti pro několik CS.
Název kritéria: Obec zajišťuje systém prevence ztráty bydlení	
Ukazatel	**Popis výchozí situace v lokalitě**
Obec umí předávat informace o možnostech čerpání dávek na bydlení všem zranitelným cílovým skupinám. Má zaveden včasný reporting dluhů v obecním bydlení provázaný na poskytování sociální práce.	NE, o reportingu dluhů zástupci obce hovoří, ale není jasná provazba na poskytování sociální práce.
Obec rozvíjí segment prevence ztráty bydlení. Analyzuje příležitosti a bariéry při udržování domácností v bydlení, zavádí komplexní organizační procesy a zajišťuje personální kapacity s cílem udržení co nejvíce domácností ve standardním bydlení.	NE, bude předmětem PP téma prevence ztráty bydlení do obce přinést.
Obec aktivně vykonává procesy prevence ztráty bydlení a metodicky prevenci ztráty bydlení řídí na základě domluvených postupů s dalšími aktéry. Tyto postupy jsou ukotveny v metodice prevence ztráty bydlení.	NE.
Název kritéria: Obec mapuje bytovou nouzi na svém území	

Ukazatel	Popis výchozí situace v lokalitě
Obec umí základně mapovat bytovou nouzi, zná odhad počtu osob v bytové nouzi dle kvalifikovaného odhadu např. místních aktérů.	NE
Na systému podpory v bydlení se koordinovaně podílejí relevantní aktéři v území	
Ukazatel	**Popis výchozí situace v lokalitě**
Obec pro oblast bydlení organizuje pracovní skupinu s cílem nastavení dohod o spolupráci v území.	NE, PS v této oblasti není ustanovena.
Pracovní skupina má pravidelný plán setkávání a je profesionálně facilitována. Koordinace jednotlivých aktérů je popsána v metodice spolupráce v území v oblasti bydlení (může být součástí Strategického dokumentu viz bod. 4). S metodikou jsou seznámeni všichni aktéři v území. Je zajištěna reflexe systému ze strany CS.	NE, PS v této oblasti není ustanovena.
Název kritéria: Obec koncepčně plánuje rozvoj bytové politiky	
Ukazatel	**Popis výchozí situace v lokalitě**
Obec otevírá interní diskusi ohledně budoucího postupu při zvyšování možnosti bydlení pro lidi v bytové nouzi.	NE, bude započato s ohledem na zakázku aktualizace koncepčního dokumentu.
Obec má zpracované zadání (vize, teze a principy, předpokládané limity a zdroje) strategického dokumentu (ev. dokumentů) formulujícího lokální politiku bydlení směřující k ukončování bytové nouze.	NE, bude započato s ohledem na zakázku aktualizace koncepčního dokumentu
Název kritéria: Obec dokáže zajistit zdroje pro financování bytové politiky	
Ukazatel	**Popis výchozí situace v lokalitě**
Obec zná dotační možnosti v oblasti bydlení (měkké i investiční).	**Částečně,** obec v době počátku PP nedisponovala znalostí všech dotačních možností v oblasti bydlení.

ČÁST 2

PRŮBĚH REALIZACE PORADENSKÉHO PROGRAMU

Poznámka: Tato část závěrečné zprávy popisuje činnosti vykonávané v rámci realizace poradenského programu. Jedná se například o realizaci pracovních skupin, přenos dobrých praxí, vzdělávací aktivity, výzkumy a další typy aktivit. Typy podpor/akcí/aktivit (dále vždy jen aktivita), jejich četnost, či přesná obsahová náplň se může mezi jednotlivými programy lišit. Tabulka níže je pouze příkladem. Tato část může být zpracována volnou formou, pokud bude zachován minimální rozsah

Období	**Název a typ realizovaných aktivit**	**Uveďte vazbu aktivity na plnění cíle či kritéria (číslo cíle či kritéria)**	**Stručný popis aktivity a jejího přínosu. Je-li to relevantní, uveďte konkrétní výstupy, či výsledky aktivity**
červen 2023 až srpen 2024	**MDT Koncepce bydlení**	Dlouhodobý cíl 1. Specifický cíl 1.1 Specifický cíl 1.2 Kritérium: Obec koncepčně plánuje rozvoj bytové politiky	Aktualizace koncepce bydlení byla zakázkou také ze strany vedení obce Budišov. Aktualizace koncepčních materiálů byla domluvena na společném setkání v červnu 2023 i s městem Vítkov, kde byla slaďována očekávání ohledně PP a jeho cílů, které byly zapracovány do vstupní zprávy PP. Následně proběhlo jednání s městem ke konkretizaci poptávky, zadání pro aktualizaci dokumentu a město bylo vyzváno ke zhodnocení stávající Koncepce bydlení.
březen 2024	Rozhovor (sociální odbor města Vítkov)	Dlouhodobý cíl 1. Specifický cíl 1.2 Kritérium: Obec mapuje bytovou nouzi na svém území	Rozsah bytové nouze byl stanoven jako specifický cíl s ohledem na plánovanou revizi koncepce bydlení. Data o rozsahu BN v území však nebyla konkretizována pro město Budišov nad Budišovkou, tudíž

			nebylo možné cíl naplnit pomocí kvalifikovaných odhadů. Nový sběr dat bude nutné zahájit v případě startu aktualizace koncepčního dokumentu, který však nebyl zahájen.
Komentář experta: Téma koncepce bydlení je v rámci PP stále otevřeno, konkretizace zadání a vyhodnocení stávajícího dokumentu je nezbytné pro navržení struktury dokumentu a prioritních oblastí. Následně je možné se domluvit na rozsahu a očekáváních spojených s dokumentem, tak aby byl co nejvíce přínosný pro město. Zpravidla se jedná buď o koncepce, které cílí na nastavení systému městského bydlení či jeho dílčích změnách nebo na rozvoj bytového fondu a plánování investičních akcích v dlouhodobějším rámci. Zároveň je možné se při tvorbě dokumentu zaměřit na dílčí problémové oblasti, které město trápí (např. obchodníci s chudobou, správa bytového fondu, dluhy na nájemném). Není tak nezbytné zpracovávat rozsáhlý datově bohatý dokument, ale jasně definovat jeho roli pro potřeby plánování bytové a sociální politiky.			
listopad 2023 až červenec 2023	Terénní šetření a desk research – **prevence ztráty bydlení**	Dlouhodobý cíl 2. Specifický cíl 2.1 Specifický cíl 2.2 Kritérium: Obec zajišťuje systém prevence ztráty bydlení Na systému podpory v bydlení se koordinovaně podílejí relevantní aktéři v území	Analýza rizik spojených se ztrátou bydlení v městském bytovém fondu probíhala na přelomu roku. Polostrukturované rozhovory byly provedeny se zástupci města výzkumníkem. Následně byla praxe procesů prevence ztráty bydlení popsána ve výzkumné zprávě s názvem Podkladová analýza pro koncepci bydlení ve městě Budišov nad Budišovkou. V červenci 2023 došlo ke schválení zprávy od města.
leden 2023 až srpen 2024	Webináře, semináře, fóra, konference	Dlouhodobý cíl 3 Specifický cíl 3.1 Kritérium: Obec dokáže zajistit zdroje pro financování bytové politiky	Součástí realizace PP v obcích byla také nabídka osvětových a vzdělávacích seminářů a workshopů. Byli zváni relevantní aktéři z obcí, jimž bylo téma nejbližší. Některé akce se pořádali v regionech mimo Prahu, tak aby byla zajištěna dopravní dostupnost a podpořeno síťování aktérů přes hranice ORP s ohledem na sdílení praxe. Akce probíhaly také online. Témata byla různorodá od investic do

			bydlení až po konkrétní nástroje řešení bytové nouze. Během realizace PP proběhly tyto akce: Prevence energetické chudoby, Fokus: bydlení, Základy místní (nejen) obecní solidarity pro osoby v bytové nouzi, Kontaktní místo na bydlení a jeho potenciál pro řešení sociálního vyloučení v území, Podpora sousedského soužití, Sousedské soužití v sociálním bydlení, Investice do bydlení, Platforma středních měst s tématem kontaktních míst pro bydlení a série webinářů na téma Jak na strategické dokumenty v oblasti bydlení (4. díly), Domovník – preventista v praxi.
Komentář experta: Podkladová analýza pro bytovou politiku města byla koncipována jako zpráva o fungování městského bytového fondu s přesahem na procesy ztráty bydlení. Závěrem zprávy jsou formulována doporučení pro dílčí změny v systému a zároveň možné směry uvažování pro koncepční dokument. Zpráva nepostihuje všechny výzvy, které je možné v koncepci zachytit. Během PP je zpráva používána jako podklad pro jednání MDT.			
květen 2023	Polostrukturované rozhovory s vedením obce a vedoucích relevantních odborů na téma **investičních příležitostí do bydlení**	Dlouhodobý cíl 3. Specifický cíl 3.1 Kritérium: Obec dokáže zajistit zdroje pro financování bytové politiky	Na jaře 2023 byl proveden sběr zájmu o investiční příležitosti pro výzvy z NPO na podporu nájemního bydlení. Cílem bylo zjistit motivaci obcí se investovat v následujících letech do bytového fondu a jejich priority (výstavba, rekonstrukce, výkup), bariéry a potenciál spolupráce se soukromým sektorem.
	MDT/LP	Dlouhodobý cíl 3 Specifický cíl 3.1 Kritérium: Obec dokáže zajistit zdroje pro financování bytové politiky	V listopadu 2023 proběhlo setkání se zástupci města na téma investic do bydlení. Na MDT byl projednáván konkrétní záměr na rekonstrukci objektu. Dále byl na setkání také přítomen výzkumník ASZ, jež se doptával na informace k Podkladové analýze. Následně proběhlo také LP

			s cílem seznámit partnery v lokalitách s aktuálními programy IROP a NPO, za Budišov se účastnilo vedení města. V březnu 2024 na MDT s panem starostou a místostarostou proběhlo shrnutí novinek k investičním příležitostem.

Komentář experta:

Zástupci města se aktivně zajímalo o investiční příležitost s konkrétním vybraným objektem. Ačkoliv by financování projektu bylo vhodné z výzvy IROP na Sociální bydlení, bohužel není možné dostát podmínce bezbariérovosti vstupu do bytu, která je však striktně definovaná v Evropském nařízení. Další investiční příležitosti město komunikuje přímo s Moravskoslezské Investice a Development, a.s., která pomáhá obcím čerpat prostředky z NPO komponenty Dostupné bydlení.

Městu byla nabídnuta konzultace různých ploch, prostranství, budov a dalších objektů s architektkou ASZ. Této nabídky město prozatím nevyužilo.
Téma využití objektů je ve městě řešeno skrze skupinu zastupitelů, na setkání ASZ nebyla přizvána.

ČÁST 3

VYHODNOCENÍ PORADENSKÉHO PROGRAMU

Vyhodnocení plnění kritérií sociálního začleňování

Název kritéria: Bytový fond je využíván pro řešení sociálního vyloučení	
Ukazatel	**Popis závěrečného posunu v lokalitě**
Obec umožňuje přidělení obecního bytu domácnostem ze zranitelných cílových skupin (zejm. požadavky související se zadlužením).	**NE,** Pravidla pro přidělování bytů vykazují prvky diskriminace a nerovného přístupu k možnosti podání žádosti. Zároveň nejsou známá kritéria hodnocení žádostí v komisích. Tato praxe byla popsána v Podkladové analýze.
Název kritéria: Obec zajišťuje systém prevence ztráty bydlení	
Ukazatel	**Popis závěrečného posunu v lokalitě**
Obec umí předávat informace o možnostech čerpání dávek na bydlení všem zranitelným cílovým skupinám. Má zaveden včasný reporting dluhů v obecním bydlení provázaný na poskytování sociální práce.	**Částečně,** obec má zaveden včasný reporting dluhu, ale bez provazby na sociální práci, která na území obce zcela absentuje.
Obec rozvíjí segment prevence ztráty bydlení. Analyzuje příležitosti a bariéry při udržování domácností v bydlení, zavádí komplexní organizační procesy a zajišťuje personální kapacity s cílem udržení co nejvíce domácností ve standardním bydlení.	**NE,** ačkoliv základní procesy prevence ztráty bydlení a k nim formulovaná doporučení jsou předmětem analytického šetření.
Obec aktivně vykonává procesy prevence ztráty bydlení a metodicky prevenci ztráty bydlení řídí na základě domluvených postupů s dalšími aktéry. Tyto postupy jsou ukotveny v metodice prevence ztráty bydlení.	**NE,** základní procesy prevence ztráty bydlení jsou zmapovány v Podkladové analýze, záleží však na městě, zda některá z doporučení bude realizovat. Systém prevence ztráty bydlení zůstává otevřeným tématem.
Název kritéria: Obec mapuje bytovou nouzi na svém území	

Ukazatel	Popis závěrečného posunu v lokalitě
Obec umí základně mapovat bytovou nouzi, zná odhad počtu osob v bytové nouzi dle kvalifikovaného odhadu např. místních aktérů.	NE
Na systému podpory v bydlení se koordinovaně podílejí relevantní aktéři v území	
Ukazatel	**Popis závěrečného posunu v lokalitě**
Obec pro oblast bydlení organizuje pracovní skupinu s cílem nastavení dohod o spolupráci v území.	**Částečně,** během seznamování s lokalitou byly zmíněny pracovní jednání zastupitelů na téma hospodaření s bytovým fondem a investic. Bohužel ASZ nebyla k těmto jednáním přizvána.
Pracovní skupina má pravidelný plán setkávání a je profesionálně facilitována. Koordinace jednotlivých aktérů je popsána v metodice spolupráce v území v oblasti bydlení (může být součástí Strategického dokumentu viz bod. 4). S metodikou jsou seznámeni všichni aktéři v území. Je zajištěna reflexe systému ze strany CS.	**NE**, PS nebyla doposud svolána s ohledem na průběh PP, bude založena pro potřebu aktualizace koncepce po domluvě s vedením města.
Název kritéria: Obec koncepčně plánuje rozvoj bytové politiky	
Ukazatel	**Popis závěrečného posunu v lokalitě**
Obec otevírá interní diskusi ohledně budoucího postupu při zvyšování možnosti bydlení pro lidi v bytové nouzi.	**NE**, doposud nedošlo k možnosti diskutovat témata, která by mohla být v aktualizované koncepci diskutována.
Obec má zpracované zadání (vize, teze a principy, předpokládané limity a zdroje) strategického dokumentu (ev. dokumentů) formulujícího lokální politiku bydlení směřující k ukončování bytové nouze.	**NE**, během spolupráce doposud nedošlo k formulaci vize a priorit bytové politiky města.
Název kritéria: Obec dokáže zajistit zdroje pro financování bytové politiky	
Ukazatel	**Popis závěrečného posunu v lokalitě**
Obec zná dotační možnosti v oblasti bydlení (měkké i investiční).	**Ano**, obci byly předány průběžně všechny informace k dotačním možnostem během let 2024-2026. Zvláště s ohledem na vybranou nemovitost bylo poskytnuta individuální konzultace lokální konzultantkou. Dále byla nabídnuta také možnost projektového poradenství s konkrétním investičním záměrem. Bohužel z důvodu podmínek výzvy k realizaci nedošlo.

Vyhodnocení naplnění výstupů a cílů programu

Dlouhodobý cíl 1*: Dlouhodobý cíl 1: Posílit nástroje bytové politiky místních samospráv*			
Název cíle	***Stav***	***Ukazatel***	***Slovní komentář***
Specifický cíl 1.1: Do konce roku 2024 podpořit aktualizaci a implementaci koncepčních materiálů zapojených obcích v oblasti bydlení	***Pozastaveno – čeká se na reakci města***	***není***	*Jak je komentováno již v části 2, podpora je závislá od zpětné vazby města, k již existujícímu dokumentu. Město však aktuálně řeší jiná témata.*
Specifický cíl 1.2: Do konce roku 2023 zjistit aktuální rozsah cílových skupin osob v bytové nouzi nebo bytovou nouzí ohrožených v ORP Vítkov	***Nesplněno***	***Podkladová analýza pro bytovou politiku města Budišov nad Budišovkou***	*S ohledem na nesoučinnost sociálního odboru Vítkově v tvorbě kvalifikovaného odhadu, nebylo možné do analýzy tato data zpracovat.*
Dlouhodobý cíl 2: Zajistit rozvoj systémů prevence ztráty bydlení ve spolupracujících obcích			
Specifický cíl 2.1: Do poloviny roku 2024 pomoci metodicky ukotvit preventivní opatření zabraňujících zhoršování socioekonomické situace domácností v bytovém fondu obcí	***Prozatím nesplněno***	***Metodický postup prevence ztráty bydlení***	*V podkladové analýze jsou navržena doporučení pro procesy prevence ztráty bydlení, které by měly být předmětem jednání MDT. Na základě jejich realizovatelnosti a atraktivity pro zástupce města by mohl poté vzniknout metodický postup, který by podpořil implementaci doporučení v systému.*
Specifický cíl 2.2: Do poloviny roku 2024 systémově nastavit spolupráce mezi jednotlivými aktéry v území	***Prozatím nesplněno***	***Metodický postup spolupráce aktérů na systému bydlení ve městě***	*Spolupráce aktérů je zpravidla jednou z oblastí, která souvisí s prevencí ztráty bydlení a celkově řízení kapacit sociálních pracovníků ve městě. Bohužel se tento cíl ještě nepodařilo v území implementovat.*
Dlouhodobý cíl 3: Navýšit potenciál bytového fondu k rozvoji dostupného bydlení			

Název cíle	*Stav*	*Ukazatel*	*Slovní komentář*
Specifický cíl 3.1: Během roku 2023 a první poloviny roku 2024 pomoci s hledáním zdrojů pro rozvoj dostupného bydlení v kontextu dotačních výzev	***Splněno***	***Zápis z MDT, LP***	*Během jednání MDT bylo přinášeno téma investičních příležitostí opakovaně. V prosinci 2023 bylo také organizováno LP, kde byli všichni seznámeni s dotačními nástroji na roky 2024-2026. V tomto směru lokalita nenavázala další zakázkou v oblasti přípravy konkrétního investičního záměru či pouhého zhodnocení jeho* ***charakteristiky v kontextu dotačních výzev.***

Shrnutí výstupů:

Analytický podklad pro koncepci bydlení → Podkladová analýza pro bytovou politiku města

Vyhodnocení stávající koncepce bydlení ze strany ASZ a aktérů → Během MDT, ze strany města prozatím nedodáno

Navržení zadání pro aktualizaci koncepce bydlení → ze strany města prozatím nedodáno

Metodické ukotvení spolupráce aktérů v území a procesů prevence ztráty bydlení prostřednictvím dohody v pracovní skupině → Plánováno v rámci MDT na podzim 2024

Vyhodnocení a shrnutí celkového přínosu programu na lokalitu, dle závěrečného posouzení naplňování kritérií sociálního začleňování daného programu

Spolupráce na plnění cílů PP a naplňování kritérií sociálního začleňování byla významně ovlivněna jinými prioritami města v době realizace programu. Přestože aktivity programu byly zahájeny v první polovině roku 2023, doposud nejsou některé úkoly dokončené. Z expertního hlediska není možné tak obec provést procesem tvorby/ aktualizace dokumentu, ačkoliv politické vedení deklarovalo zájem, další kroky směřující k postupu na přípravě koncepce nebyly ze strany města učiněny.

Celkově lze zhodnotit program pro lokalitu za nepřínosný, jelikož nebyly naplněny předpoklady pro jeho úspěšnou implementaci, například formulace účelu aktualizace koncepce bydlení. Úkoly, které ze spolupráce vzešly a za jehož plnění byla odpovědná ASZ byly splněny, což se odráží na splnění některých cílů PP.

Poradci ASZ stále spatřují potenciál pro změny, je však nezbytné realizovat program/podporu v delším časovém období s ohledem na kapacity oslovovaných partnerů a také řešené priority. PP bude ukončen v prosinci 2024 a následná tematická podpora vyjednávána na dílčí zakázky.

Další možný plán spolupráce

Další možný plán spolupráce může navazovat na navržená doporučení v Podkladové analýze pro bytovou politiku. Jedním z významných opatření pro podporu cílové skupiny se jeví posílení sociální práce na obci. Dále pak navázat a metodicky ukotvit užší spolupráci s relevantními místními aktéry k řešení problematiky bydlení u sociálně vyloučených či sociálním vyloučením ohrožených obyvatel. Nadále aktivně vyhledávat dotační možnosti vhodné pro posílení a obnovu bytových kapacit města. Spolupracovat při hledání možností řešení obchodu s chudobou v území, i když se jedná o dlouhodobý cíl, který bude přesahovat časové hranice poradenského programu.

Celkově je však důležité vnímat nutnost angažovanosti obce v jiných tématech, například bezpečnosti. V obci navíc zůstávají systémové problémy, které jsou dlouhodobějšího charakteru, a není je možné v rámci krátkodobě zacíleného PP řešit.

Seznam zkratek

Agentura, ASZ – Odbor (Agentura) pro sociální začleňování Ministerstva pro místní rozvoj ČR
IROP – Integrovaný regionální program
LK – lokální konzultant
LP – lokální partnerství
NNO – nestátní nezisková organizace
NPO – Národní plán obnovy
ORP – obec s rozšířenou působností
PS – pracovní skupina
PP – poradenský program
RM – Rada města
ÚC – územní celek
SPP – státní sociální podpora
HN – hmotná nouze